

Meer perspectief voor internationale masters

Moeten de groene hogescholen afscheid nemen van hun masters? Willen de bachelors uit eigen huis de kosten ervan opbrengen, dan moet het wel een heel aantrekkelijke studie zijn. Voor internationale masters lijkt er meer perspectief.

“**W**at ik hier leer, is

toepasbaar voor de situatie thuis”, zegt Viola. “Het gaat heel erg over management”, aldus Juan. “Over bewustzijn van allerlei veranderingen en hoe om te gaan met die veranderingen.”

Viola Maphosa (Zimbabwe) en Juan Guillén (Ecuador) zijn twee van de ongeveer zestig masterstudenten in Deventer. Ze doen een intensieve opleiding van een jaar. Viola volgt het *master programme in tropical animal pro-*

duction en Juan, *engineering in agri-chain management*. Vorige week is hij bij PTC+ in Ede geweest en deze week zijn er examens. “Hard werken”, zegt Viola. “We moeten veel lezen”, voegt Juan eraan toe.

Aanmeldingen voor de Nuffic-beurzen om de internationale masters van Larenstein te volgen zijn er jaarlijks bijna tien keer zoveel. Selectie is onder andere op land van herkomst en ook of er voldoende vrouwen deelnemen. De kosten van de opleiding worden meestal betaald door een sponsor, bijvoorbeeld de Nederlandse regering. Er is, zoals op veel Europese universiteiten en hogescholen, veel belangstelling uit China, in dit geval vooral voor het MBA-programma. Internationale ervaring op je cv telt er zwaar. Larenstein Deventer is ook bekend in veel Afrikaanse landen. Onder andere vanwege het alumninetwerk, mond-tot-mondreclame en vanwege training en consultancy die Larenstein-medewerkers er uitvoeren.

Volledig pakket

Voor de masters zijn er op de hogescholen in principe twee doelgroepen: deze buitenlandse studenten en de bachelors van de hogeschool zelf. In Deventer was het altijd al zo, maar ook op andere hogescholen vormen buitenlanders langzamerhand de belangrijkste doelgroep. Het aantal studenten op de groene hogescholen blijft dalen. Ondanks opvallende cam-

pagnes hebben de bachelorstudies van Van Hall Larenstein, HAS Den Bosch, INHOLLAND Delft en CAH Dronten blijkbaar niet voldoende aantrekkingskracht.

En hoe het met de masteropleidingen moet, zowel de internationale masterprogramma's als de masteropleidingen voor de bachelors uit eigen huis, is onduidelijk. Wat is de meerwaarde? Hoe zorg je dat voldoende deelnemers hebt om zo'n master onderwijskundig en economisch verantwoord uit te voeren? De jaarlijkse instroom is nu voor de verschillende masterstudies zo tussen 10 en 30.

Er staat nogal wat druk op de reguliere hbo-masters. Hoewel er vanwege het speciale belang voor de arbeidsmarkt een paar weken geleden drie hbo-masters op het gebied van zorg werden erkend, worden ze verder niet bekostigd. In tegenstelling tot wo-masters. Het is ook minder eenvoudig studiefinanciering te krijgen, er is stevige concurrentie van allerlei nieuwe masters op universiteiten en er zijn vaak constructies met het buitenland nodig om de titulatuur te regelen. Wat wil je dan als hogeschool? Je beperken tot de zorg voor goede doorstroommogelijkheden naar relevante masteropleidingen of toch je eigen masteropleidingen overeind houden?

Van Hall Larenstein wil haar studenten “een volledig pakket” van masteropleidingen aanbieden, aldus Jeroen de Vries, directeur masters bij Larenstein. “We willen graag dat in principe alle bachelors door kunnen in een

◀ **Kleis Oenema, coördinator in Deventer, tussen twee masterstudenten, Viola Maphosa uit Zimbabwe en Juan Guillén uit Ecuador**

masteropleiding.” VHL wil dan zelf een aantal internationale masters blijven verzorgen. Zo ligt er nu een voorstel voor een master over *Aids & rural development*.

De hogeschool vindt dat er veel meerwaarde zit in een eigen aanbod van masteropleidingen. Dan moet je denken aan profilering als vooraanstaand hoger-onderwijsinstituut, de innovatieve kracht en kennisaccumulatie van dergelijke opleidingen voor de hogeschool, de vraag van het werkveld naar deze arbeidsmarktgerichte masters en de voordelen voor personeelsmanagement en de interne mobiliteit. “We hebben ons vorige week nog uitgesproken voor versterking van het internationale karakter”, zegt Kleis Oenema, in Deventer coördinator van een masterprogramma en van projecten in Ethiopië. “We richten ons dan niet alleen op ontwikkelingslanden, maar bijvoorbeeld ook op de nieuwe EU-lidstaten. De masterprogramma’s zijn belangrijk voor dat internationale karakter. Bovendien helpen ze de expertise binnen de hogeschool op peil te houden.”

Conceptuele denkers

Van Hall Larenstein benadrukt dat haar masters vooral beroepsgericht zijn. “We onderscheiden ons omdat we beroepsspecifieke elementen, competenties en beroepsvaardigheden toevoegen aan een academisch denk- en werkkniveau”, zegt Jos Wintermans,

directeur van de opleiding Land & watermanagement (LWM) bij Larenstein. “Niet zozeer wat onderzoek betreft, maar wel in competenties zoals procesmanagement, projectmanagement en strategisch ondernemen.”

Er is binnen de masters van de hogeschool veel verschil. Inhoudelijk, maar ook wat organisatie, doelgroep en validering betreft. Je hebt initiële masters, voor mensen die rechtstreeks van de bachelorfase doorstromen (op de groene hogeschoolen zijn dat er nog drie; alledrie bij Van Hall Larenstein). En aan de andere kant, de *mid career* masters, met veel buitenlandse instroom; *mid career* omdat de deelnemers vaak al werken. Zo heeft Viola een functie op een onderzoeksinstituut van het Zimbabweaanse ministerie van Landbouw. En Juan werkt op een bananenplantage.

Met name de initiële masters staan onder druk. Het werkveld merkt daar weinig van. Er is ook moeilijk iets te zeggen over een verschil in waardering van hbo-masters en wo-instellingen daar. “De echte conceptuele denkers komen vaker van de universiteit”, denkt Peter Kusse, waarnemend accountmanager bij de Dienst Landelijk Gebied in Zuid-Holland en lid van de adviescommissie voor LWM. “Maar zowel de hbo’ers als de wo’ers stromen door naar de zwaardere functies. Dat groeit naar elkaar toe.”

Een zelfstandig leerproces, academische niveau, de bagage om complexe vraagstukken op te lossen, onder-

zoeksvaardigheden, een kritische houding, ondernemend, multidisciplinair, inzicht en overzicht. Dat zijn zaken die van masterstudenten verwacht worden. Wil zo’n opleiding – hbo of wo – de noodzakelijke accreditering verkrijgen, dan moeten dergelijke competenties ook worden bijgebracht.

Positieve gevoelens

Van Hall Larenstein, sinds 1 januari onderdeel van Wageningen UR, poogt nu met de universiteit een gemeenschappelijk aanbod van bachelor- en masteropleidingen te realiseren. Wageningen UR ziet in sommige masteropleidingen van Van Hall Larenstein een completering van haar aanbod. “Extra keuzes op specifieke segmenten van de arbeidsmarkt.”

Voor Van Hall Larenstein is er financiële noodzaak. Jos Wintermans: “We hebben voor Land & watermanagement een MSC-accreditatie via een buitenlandse universiteit. Dat duurt nog een paar jaar. Maar we willen af van die buitenlandse validering. We moeten dan wel naar Wageningen, willen we bekostiging krijgen. We worden financieel gedwongen.”

Wat EMLA (European Master of Landscape Architecture) betreft, is na een onderzoeksfase de hbo-master ook daadwerkelijk in die van Wageningen geschoven. EMLA is sinds 1 september 2003 onderdeel van MLP, Master of Landscape Architecture and Planning. Per jaar wordt gekeken hoe en waar deze opleiding vorm krijgt.

Er zijn nu gesprekken over LWM en over Management, de masteropleiding in Leeuwarden. Dat is soms moeizaam overleg waar de gesprekspartners nog weinig over willen zeggen. EMLA verliep redelijk soepel, maar hoe groot is de interesse van Wageningen voor de Larensteinse LWM? En wat kan de universiteit met de Management-master? Kunnen deze masters ergens worden ondergeschoven of blijven ze als apart product bestaan? Hoe wordt het curriculum ingericht en hoe zal begeleiding worden georganiseerd? Dat zijn belangrijke vragen. Maar ook zaken zoals: hoe groot is de marktwaarde en krijg je nog wel voldoende hbo’ers? →

Masteropleidingen op groene hogescholen

Van Hall heeft sinds elf jaar een masteropleiding voor Management. De master voor Foodmanagement, een 'pathway' hierbinnen, heeft vijf jaar gedraaid en is nu geïntegreerd. Vooropleiding voor deze master kan dus Levensmiddelen-technologie zijn, maar ook een bachelor in milieukunde, landbouw, diergezondheid of bedrijfskunde.

Larenstein heeft de meeste masters. Deventer is de locatie voor internationale masters (Gender and agriculture, Engineering in agri-chain management, Training, rural extension and teaching, Tropical animal production, de MSc voor International agriculture en een MBA in Food and agriculture). MSc Land and Water Management draait sinds 1993 in Velp. Net als EMLA (European Master of Landscape Architecture). EMLA is nu geïntegreerd met MLP (MSc of Landscape architecture en Planning) in Wageningen.

HAS Den Bosch heeft sinds acht jaar International horticulture en begint in september met Animal biology and welfare. Internationale masters ook: doelgroep is dus ook hier niet zozeer de student die de bachelor op de HAS heeft gedaan, maar vooral buitenlandse studenten met een beurs. CAH Dronten heeft geen masteropleidingen. En INHOLLAND heeft er nu zo'n zes (zoals Design management en Financial control), maar voornamelijk niet in Delft. Daar wordt aan gewerkt.

Worden er geen concessies aan de beroepsgerichtheid gedaan? Voor LWM is dat gesprek niet alleen met Wageningse International Land- & watermanagement, maar ook met de leerstoelgroep Hydrologie en waterkwantiteit. Bedoeling is dat de gesprekken voor de zomer zijn afgerond. "Ik heb er positieve gevoelens over", zegt Wintermans.

Aparte positie

Hogescholen willen vanzelfsprekend graag dat alle bachelors naar een master kunnen stromen. Het is voor de werving belangrijk dat studenten weten dat ze die mogelijkheid hebben. Maar mochten ze dan kiezen voor een onbekostigde master, dan moet dat wel een heel aantrekkelijke studie zijn.

Zo zegt ook INHOLLAND, net als Larenstein, dat ze in een paar jaar voor iedere bachelor doorstroom naar een master mogelijk willen maken, binnen de hogeschool zelf of daarbuiten. De te ontwikkelen masteropleidingen

FOTO: TON VAN DEN BORN

▲ **Larenstein heeft veruit de meeste hao-masteropleidingen, twee voor de eigen bachelors (in Velp) en de internationale masters in Deventer. Maar hoe zich dat ontwikkelt, is de vraag.**

moeten komen uit kenniskringen. Deze zullen nauw samenwerken met de markt. Zo is in Delft sinds 2003 de kenniskring 'Integrale voedsel- en productieketens' actief. Maar, een eventuele masteropleiding die daaruit zal ontstaan, zal vrijwel zeker onbekostigd blijven.

INHOLLAND heeft ambities en Van Hall Larenstein zit vanwege Wageningen UR in een aparte positie. De andere hogescholen kijken het aan. "Ik had u graag een spannend verhaal over onze buitenlandse opleidingen willen vertellen", reageert Tim Menger, directeur internationale opleidingen bij de CAH Dronten. "Maar we hebben geen echte masters. En in de toekomst is dat afhankelijk van de mogelijkheden om het te bekostigen." Hij verwacht niet dat dit in de groene sector zo zal gaan als bij de zorgmasters waarvan nu 'doelmatigheid' is erkend. "Nederlandse studenten gaan eerder naar Wageningen als ze met een HAS-diploma nog een master willen doen", denkt Anke Dunk, bureau buitenland van de HAS Den Bosch. Naar de Engelse masters van de HAS komen vooral buitenlandse studenten, "vaak gestuurd door hun werkgever," zegt Dunk, "die ook voor hen betaalt."

Moderne methoden

Hoe het verder zal gaan met de internationale masters is onzeker. Met name in Deventer. De vier masterprogramma's zijn er namens het ministe-

rie van Buitenlandse Zaken erkend als ontwikkelingsrelevante masters.

Voor de komende jaren is daarmee de beschikbaarheid van beurzen voor studenten gegarandeerd. De eerste accreditering voor het Nationaal Accreditingsorgaan komt eraan. "Een hoop werk," aldus Oenema. "Maar het is een waarborg voor de kwaliteit."

In 2006 of 2007 verhuist de school naar Wageningen. Oenema maakt er zich wel een beetje zorgen over of alles wat zich hier in de loop der tijd heeft ontwikkeld, dan wel boven water is te houden. Gesprekken daarover zijn er nog niet.

Intussen zijn Viola en Juan tevreden. Ze zien misschien niet al te veel van Nederland, af en toe een uitstapje, bijvoorbeeld met een vereniging zoals de *Friends of Foreign Students*. En ze worden geconfronteerd met andere onderwijsmethoden, de studie is intensief en het is ondanks internet niet altijd even prettig om zover van huis te zitten – Viola is moeder van twee jonge kinderen – maar ze leren veel.

Ze verwachten ook dat ze er thuis veel aan zullen hebben. "We dachten aanvankelijk dat we hier allerlei moderne methoden en systemen zouden leren," zegt Viola, "maar dat is niet zo. Ze kijken hier echt naar de situatie thuis. Ik hoop dat ik ze thuis kan overhalen om dat beleid over te nemen; de goede aanpak op de juiste plek." ☞

Ton van den Born